יו) [בסרות סה.], כ) [מקרות יו.], קלח.], ג) [בסרות יו.], ד) [מוספתא רפ"י], ס) מוספתא דפאה פ"ב

הט"ו ע"ש, ו) [נדה נ.]

בקדושה ומכירה והגך נפישין פשום מפשום

עדיף ליה: ראשית הגז אינו נוהג אלא

ברחלים: מנא הני מילי אמר רב חסדא

אתיא גיזה גיזה כתיב הכא יראשית גז

צאנך תתן לו וכתיב התם יומגז כבשי

יתחמם מה להלן כבשים אף כאן כבשים

ונילף גיזה גיזה מבכור שדתניא לא תעבוד

בבכור שורך ולא תגוז בכור צאנך אין לי

אלא שור בעבודה וצאן בגיזה מנין ליתן

האמור של זה בזה ואת האמור של זה

עשין מג טוש"ע י"ד סי" שלג סעיף ב: לג ב מיי׳ שם טוש״ע :05 לד ג מיי׳ פ״ד מהל׳ מתנות עניים הל"ב: לה ד מיי׳ פ"ג שם הלכה

תורה אור השלם ו. ראשית דגנר תירשר

וִיצְהֶרֶךּ וְרֵא*י* צאנְךּ תִּתֶן לוֹ: דברים יח ד

? אם לא ברכוני חַלְצֵיו ומגז כְּבָשֵׁי יִתְחַמָּם:

3. כַּל הַבָּכוֹר אֲשֶׁר יִוֶּלֵד לגו בֿכור אַאנּף: תַּאָבר בּבְּכר שוֹנֶף וְלֹא בַּבְּלֵרף וּבְּאַלוּ תַּוְּכָּף בָּבְלֵרף וּבְּאַלוּ

4. כִּי בוֹ בָּחַר יְיָ אֱלֹהֶיף מִכָּל שְׁבָטֶיף לַעֲמֹד לְשָָׁרַת בְּשָׁם יְיָ הוּא וּבְנָיוּ לְשָׁרַת בְּשָׁם יִיָ הוּא וּבְנָיו בל הימים: דברים יח ה 5. ובְקָצְרְכֶם אֶת קְצִיר ארצכם לא תכלה פאת שְּׁדְּךֶּ לִקְצֵר וְלֶקֶט קְצִירְךְּ לא תְלַקֵּט: ויקרא יט ט לא תְלַקַט: 6. וֹבַקצרכם אַת קציר אַרצַכֶּם לא תְכַלֶּה פָּאַת שְּׁרְךְּ בְּקִצְרֶךְ וְלֶקֶט קצירְךְ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי ולגר תעזב אתם אני 7. וַתְּמָהֵר אַבִיגֵיל וַתְּקָּח מאתים לחם ושנים נבלי יֵין וְחָמֵשׁ צאן עֲשׁוּיֹת וְחָמֵשׁ סְאִים קָלִי וּמֵאָה וְחָמֵשׁ סְאִים קָלִי וּמֵאָה ְּצְמֶּקִים וּמָאתֵיִם דְּבֵּלִים וַתָּשֶּׁם עַל הַחֲמִרִים:

שמואל א כה יח 8. כי יגנב איש שור או אָר בּי בְּבָב אָרְשׁ שׁהּוֹ אַנְּרָרוֹ שָׁה נְּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָּקָר יְשַׁלֵם תַּחַת הַשׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת שמות כא לז

שימה מקובצת

לו לעמוד לשרת דבר יון לעמוז לשורות ו"ב עי' הראוי לשירות. נ"ב עי' תוס' בכורות דף יז ע"א: נ״ב עי׳ תוס׳ בכורות דף נ״ב עי׳ תוס׳ בכורות דף :כד ע״ב

בה"ב. פירוש דראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלים ולא בעזים דעזים נמי אקרו לאן דכתיב (בראשית כו) לך נא אל הלאן וקח לי משם שני גדיי עזים:

גילוי מילתא בעלמא הוא דגו דכבשים הוא ואין זה דבר חדש וקלת משמע דגזרה שוה היא מדפריך בסמוך אלא גיזה גיזה למאי אתא מ"מ אינו דבר חדש:

ולילף גיוה גיוה מבכור. וא״ת והיכי מלינן למילף מבכור דאפילו שור הא נאן כתיב וי"ל דהוה אמינא דנאן לאו דוקא כי היכי דלא

מגח בכור נאנך לאו דוקא: עוקר מנין ת"ל לקצור תולש מנין תלמוד לומר בקוצרך. ואינטריך תרי קראי משום דעוקר הוא קלת אורחיה טפי מתולש:

בזה ת"ל לא תעבוד ולא תגוז אמר קרא יתתן לו ולא לשקו •אלא מעתה נוצה של עזים ליחייב בעינן גיזה וליכא מאן שמעת ליה האי סברא ר' יוסי הא מודי ר' יוםי במידי דאורחיה אלא סאכדאמר ר' יהושע בן לוי 6 לעמוד לשרת דבר הראוי לשירות הכא נמי דבר הראוי לשירות אלא גיזה גיזה למאי אתא לכדתנא דבי ר' ישמעאל דתנא דבי ר' ישמעאל ביכבשים שצמרן קשה פמורים מראשית הגז שנאמר ומגז כבשי יתחמם תני חדא גוזז את העזים ושומף את הרחלים פמור ותניא אידך יהגוזז את העזים פמור יו ושומף את הרחלים חייב לא קשיא הא רבנן והא ר' יוםי סדתניא ⁵לקט קצירך פֹּנולא לקט קימוף ר' יוםי אומר אין לקט אלא הבא מחמת קציר ר' יוםי היינו ת"ק כולה ר' יוֹםי היא והכי קתני שר' יוםי אומר אין לקט אלא הבא מחמת קציר א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי מודה ר' יוםי במידי דאורחיה דתניא ר' יוםי אומר קציר אין לי אלא קציר עוקר מנין ת"ל לקצור תולש מנין ת"ל •בקוצרך אמר ליה רבינא לרב אשי אף אנן נמי תנינא ימלבנות בצלים שבין הירק ר' יוםי אומר פאה מכל אחד ואחד וחכמים אומרים ימאחת על הכל: וכמה הוא מרובה: בשלמא לב"ש תרתי נמי איקרו צאן אלא לב"ה מ"ם אמר רב כהנא אמר קרא יעשויות שעושות ב' מצות ראשית הגז ומתנות אימא בכורה ומתנות בכורה חדא מי לא מיחייבא ולטעמיך מתנות חדא מי לא מיחייבא אלא אמר רב אשי עשויות שמעשות את בעליהן ואומרות לו קום עשה מצוה תניא דבי רבי ישמעאל בר' יוםי אומר משום אביו ארבע שנאמר יאלמלא דבריהן דברי שאלמלא דבריהן דברי תורה ודברי בריבי קבלה אגן דברי בריבי שומעין וכל שכן שדבריהם דברי קבלה ודברי בריבי דברי תורה סוהאמר מר אין הכרעה שלישית מכרעת

הראוי לשירות: שוטף. במים בנהר ליפותן והצמר נחלש מהם: פטור. דלאו גז הוא: והא. דקתני שוטף פטור רבי יוסי הוא דדייק לישנא דקרא: ולא לקט קיטוף. הקוטף בידיו שבלי המתו אין הנושר לקט דלישנא דקרא דייקא ופליגי רבלן עליה: במידי דאורחיה. כגון בללים ושומים דקיטוף שלהן זהו קלירן: קליר. קליר ארלכם [ויקרא יט]: עוקר. עם השרשים כגון עדשים: חולש. ביד ולא עם השרשים כגון פולין: רבי יוסי לא גרסינן בהא מתניתא. ומיהו על כרחך הני קראי דריש להו ר' יוסי מדאמר אין לי אלא קציר דאיהו דדייק לישנא דקרא ומוקי להו במידי דאורחיה: אף אנן נמי סנינא. בהדיא דמודה רבי יוסי במידי דאורחיה: מלבנוס. שורות שבין ירק לירק: פאה מכל אחת ואחת. מן המלבנות שהירק שבין מלבן למלבן הפסק לפאה דידה דירק אינו בכלל פאה חוץ מן השומים והבללים כדחנן (פאה פ"א מ"ד) כל שהוא אוכל ונשמר ומכניסו לקיום ואמרינן במקום שנהגו (פסחים דף נו:) מכניסו לקיום פרט לירק ומיהו שומין ובצלים מכניסן לקיום. קתני מיהא לרבי יוסי דבצלים חייבין בפאה ואע"ג דאינו קוצרן במגל אלמא מודי הוא במידי דאורחיה: **בשלמא לב"ש.** אשכחן תרתי דאיקרו נמי צאן הילכך אין אתה יכול להוציאן מכלל חיוב: **ממש צאן עשויות.** לישנא ימירא קדרשי מאי עשויות שעושות שתי מצות ראשית הגז ומתנות דכל כמה דלא הוו חמש לא הוו נהגי בהו אלא חדא מתנות לחודייהו: א**טו בכורה חדא מי לא מחייבא.** על כרחך כי תלא רחמנא בחמש ראשית הגז הוא דתלא: **וליטעמיך מתנות נמי הדא מי לא מחייבא.** אישתכח דבתרתי ובחדא נמי איכא שתי מנות בכורה ומתנות וליכא למימר דהאי עשויות הכי מדריש והא ליכא למימר עשויות שלש מנות דהיכי משמע מיעוט עשויות שתים הוו: אלא אמר רב אשי. הכי דריש: עשויות שמעשות את בעליהן. למלוה חדשה שלא היה מלוה עליו בפחות מכן והיינו על כרחך ראשית הגז דכתיב בה לאן דמשמע מרובה דאילו בכורה דכתיב (במדבר יח) בכור שור אפילו חד וכן מתנות אם שור אם שה (דברים יח): סניא א"ר גרסינן: דברי בריבי. שהיה גדול בדורו דקיימא לן יוכי נמוקו עמו: אנן דברי בריבי שומעין. קס"ד מפני שהוא מכריע ביניהם לא חמש כבית הלל ולא שתים כב"ש: תורת משה קרויה תורה לפי שנתנה תורה לדורות ושל נביאים לא קרי אלא קבלה שקבלו מרוח הקדש כל נבואה ונבואה לפי צורך השעה והדור והמעשהים: והאמר מר אין הכרעה שלישית מכרעת. כשוה חומר כך וזה חומר כך וזה חומר דעת שלישית אפילו אמלעית היא ביניהם אין זה הכרע כגון (פסחים דף כ:) חבית של תרומה שנתגלתה ב"ש אומר חשפך הכל" וב"ה אומרים תעשה זילוף א"ר ישמעאל בר" יוסי אני אכריע בשדה תשפך הכל" בבית תעשה זילוף אמרו לו אין הכרעה שלישית מכרעת והיכי הויא הכרעה כגון ההיא דקולי מטלניות דבמה מדליקין (שבת דף כט.) ר' אליעזר אומר בין מן המוכן בין שלא מן המוכן טמא ר׳ יהושע אומר בין מן המוכן בין שלא מן המוכן טהור ר״ע אומר מן המוכן טמא ר׳ יהושע אומר בין מן המוכן צלה כל מקום שאתה מוצא שנים חולקים ואחד מכריע כו׳ אלמא כה"ג קרי הכרעה היכא דגלו (א) מאי דעתייהו דשייך לפלוגי בין מוכן לשאינו מוכן אפ"ה לא פלגינן ואמא ר"ע ונתן חילוק בדבר הוי הכרעה שהכריע במוכן כר' אליעזר ונמלאו שנים מטמאים במוכן ור' יהושע יחיד מטהר ובשאינו מוכן כר' יהושע והוו שנים מטהרים בשאינו מוכן אבל גבי חבית דלא גלו דעתייהו ב"ש וב"ה דנהוי שייך חילוק בין בית לשדה שלא אמרו כך ב"ש אומר בין בבית בין בשדה תשפך הכל וב״ה אומר בין בבית בין בשדה תעשה זילוף ובא שלישי וחלק בין שדה לבית התם אין זה הכרע לדבריהם אלא דעת שלישית דהכרע לשון כף מחזנים הוי בשנים חולקין ובח שלישי ומכריע המשקל כחחד מהן חו בכל הדבר או בחליו כזה ובחליו כזה:

בקדושה. בכור אינו לריך להקדיש דקדושתו מרחם וגז נמי אין לריך להקדיש דאין קדושה חלה עליו אבל מעשר מקדישו בשבט. לישנא אחרינא אמרי ליה בקדושה בכור וגז נכסי כהן לקדש בו את האשה כדתנים בגמרם דהרבעה חבות (כ"ק דף יג.) בכור מוכרין חותו תם אתיא גיוה גיוה. אע"ג דדברי תורה מדברי קבלה לא ילפינןם

ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו את לשרת דבר הראוי לשירות. לתכלת דבגדי א] י) שרד והתם למר בעינן ואין למר אלא של רחלים: שלמרן קשה. כגון שהיו משונים משחר כבשים: יתחמם. לא מיקרי גז אלא דר חימוח: בנוזו את בעזים פטור. כדאמרינן אין גז אלא של רחלים דבר

האשה אבל מעשר אינו נכסי בעלים לחדש בו את האשה דהא כתיב ביה לא ימכר ולא יגאלש ולאו מלתא היא דאפ״ה ממון בעלים הוא ומקדשין בו לתנן (קדושין דף נב:) המקדש בחלקו בין בקדשים קלים כו' ואמרי' [שם] טעמא דלאחר שחיטה לאו דידיה הוא דמשלחן גבוה הא זכו אבל מחיים דידיה הוא: ומכירה. בכור יכול כהן למוכרו וכן גז אבל מעשר אינו נמכר דתנן במסכת בכורות (דף לב.) י (בבכור) ובמעשרן נאמר לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט אלא אם כן הוי של יתומין: והגך נפישין. הגך דבכור נפישין ולילף מיניה: ונילף גיוה מבכור. דאפילו בשור אקרי גיזה ונימא מה גיזה דהתם אפילו דשור הכא נמי אפילו דשור: לו. למלבוש ולא לשקו וגיזת שורו אין ראויה אלא לשק: להכי קרי ליה נוצה שאין דרך לגחון אלא לתולשן כנולה של עוף: ליחייב. דהא ראוי לאדם לבגדים נאים: בעינן גיוה. והא תלישה הוא: מאן שמעת ליה הך סברא. דדריש לישנא דקרא דכתיב גו: רבי יוסי. דאמר לקמן לקט קנירך ולא לקט קיטוף: הת. אמרינן לקמן: מודה ר׳ יוםי במידי דחורחיה. וכיון דחורחח דעזים בתלישה כגיזה דמו: אלא. גז דאינו אלא ברחלים: כדר' יהושע בן לוי. לקמן בפרקין דכתיב גז וגו׳ וסמיך ליה כי בו בחר וגו': לעמוד

פאה פ"ג מ"ד, 1) [ל"ל אלמלי עי' חוס' מגילה כא.], ה) [פסחים כא. נזינ נג. ב"ק קטו.], ט) [ויקרא ן, י) ר"מ, **כ**) [עי" "ט ד"ה אלא ברחלות], (t) .[t] מי"ט ד"ה אלא ברחטוען, (b) [עירובין יד:], (c) [וע"ע רש"י תענית טו. ד"ה ובקבלה], נ) [נ"ל חבל מלשון חבילה כך פרש"י שם בפסחים). ס) וחגיגה י: ב"ק ב:], גליון הש"ם

גב' אלא מעתה נוצה כו'. ע" שבת דף כז ע"ל תוס" ד"ה ונולה: שם ולא לקמ קימוף. עי' נכורות דף כה ע"ל תוס' ד"ה ואר"ל:

הנהות הב"ח

(**ה)** רש"י ד"ה והאמר מר וכו׳ דגלו דעתייהו כל״ל ותיבת מאי נמחק:

הגהות מהר"ב רנשבורג

רש"י ד״ה לעמוד [א לשרת וכו' דבגדי שרד. מלת שרד נמחק. ונ"ב שרת ועי׳ בתי"ט ובמ"ל פי"ד מהלכות כלי מקדש דין ד׳ :ולו״ק

מוסף רש"י

לא תעבוד ולא תגוז. וי"ו מוסף על ענין ר וילמדו שניהם זה (בכורות כה.). לעמוד לשרת. נמר ראשית הגז כמיב כי בו נמר ה' מכל שבטיך לעמוד לשרת (לקמן קלח.). ומגז כבשי יתחמם. אלמא בת חימום קלי גז (בכורות יז.). פאה מכל אחד ואחד. דירק סורוע בין שורה לשורה מפסיק להו (נדה ג.).